

بررسی پراکنش مکانی شاخصها یا فعالیتهای جهانی شدن در کلانشهرهای کشورهای در حال توسعه (نمونه موردی کلان شهر تهران)

علیرضا سلیمانی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری - واحد علوم تحقیقات تهران

E-mail: tanty2@yahoo.com

دکتر اصغر نظریان

استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده:

در تحقیق حاضر چگونگی و میزان پراکنش و تمرکز فعالیتهای مرتبط با جهانی شدن در کلان شهر تهران مورد بررسی قرار گرفته و همچنین چگونگی این پراکنش و ارتباط آن با تراکم جمعیتی و مرکز تجاری شهر مقایسه و بررسی شده است. بر اساس مطالعات صورت گرفته چنین بر می آید که رابطه معکوس بین تراکم جمعیتی و مکان یابی کاربریهای جهانی شدن وجود دارد. و همچنین این نمونها بیشتر گرایش به مکان یابی در خارج از هسته تجاری شهر دارند. در ارتباط با تمرکز کاربریها یا پیوستگی مکانی آنها نیز می توان گفت که بیشتر این کاربریها نسبت به خود گرایش به همگرایی (تمرکز) دارند و کل کاربریهای مرتبط با جهانی شدن نسبت به یکدیگر نیز حالت همگرایی و تمرکز داشته و ضریب توزیع بالا نیز این عامل را تصدیق می کند.

واژه های کلیدی: جهانی شدن، کلان شهر، تمرکز، کشورهای در حال توسعه.

مقدمه

جهانی شدن فرایندی است که در طول حیات بشر روی زمین وجود داشته و به فراخور امکانات زمان دنبال شده است. برخی ریشه جهانی شدن را در مقطع زمانی بعد از انقلاب صنعتی و نظریاتی نیز ریشه جهانی شدن را پس از جنگ جهانی جستجو می کنند و بالاخره عده ای بر این باورند که جهانی شدن به عنوان یک پدیده پیچیده بعد از فروپاشی نظام دو قطبی همزمان با طرح نظم نوین جهانی توسط آمریکا مطرح می شود (Artist and Okubo, 2009, pp. 21-23).

طرح اصطلاح جهانی شدن به عنوان یک اسم در همین سالهای اخیر شکل گرفته است و استفاده از این مفهوم به سرعت رواج یافت (رابر تسون، ۱۳۸۵، ص. ۳۶) گر چه واژه جهانی شدن به یکباره رایج شده ولی خود این مفهوم جدید نبوده و خاستگاه آنرا می توان در آثار بسیاری از روشنفکران قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم مشاهده کرد.

(هلد، ۱۳۸۲، ص ۱۸). اصطلاح جهانی شدن برای نخستین بار در سال ۱۹۶۱ به محافل علمی راه یافت (غفوری، ۱۳۸۳، ص ۲۰۹).

فشرده‌گی زمان و مکان در ارتباط بامدرنیته سبب تغییر شکل زندگی اجتماعی شده است (اسکات، ۱۳۸۴، ص ۱۰۰) و (Harvey, 1989, p. 56)؛ که در آن یک نوع یکپارچگی و ارزشهای مشترک مطرح بوده و شامل حال کلیه جوامع بشری در هر زمان و مکان می شود (محمدی، ۱۳۸۶، ص ۶).

در آستانه ورود به عصری جدید جهانی شدن با ابزارهای مهمی چون تکنولوژی ارتباطات - اطلاعات، خدمات و کاربریهای مرتبط با آن، ساختار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حتی فرهنگی بسیاری از شهرهای جهان را تحت تاثیر قرار داده است (Kaya, 2007, p. 1) جهانی شدن در مواردی سبب تغییر کاربریها و در مواردی سبب زایش برخی مشاغل مثل شرکتهای بین المللی از طریق ابزار تکنولوژی ارتباطات از راه دور و بی سیم شده که این عامل سبب دگرگونی در بخشهای تجاری شهرها خواهد شد (Laanti, and Gabrielson and Gabrielson, 2006, pp. 1-3) در این میان کلان شهرها، شهرهای جهانی و مناطق جهانی کشورهای پیشرفته مثل کشورهای اروپایی با یک تقدم زمانی نسبت به کشورهای در حال توسعه بازسازی فضایی و تغییرات گسترده تری را شاهد بوده اند. (Donald, McNeill, p. 143) ولی کشورهای در حال توسعه نیز از این عامل متأثر شده اند. چراکه جهانی شدن فرآیندی ست همه گیر که با کمک فن آوری اطلاعات و با رعایت سلسله مراتب مناطق مختلف جهان را تحت تاثیر قرار داده و سبب سازماندهی جدید در بخشهای مختلف مثل امور شغلی گردیده است (Sezer, Cemal, 2009, p. 2). در بین کشورهای در حال توسعه پایتختهای آنها به دلیل ارتباطات برون مرزی گسترده، تأثیرات فزاینده ای را نسبت به شهرهای رده پایین تجربه کرده اند. با توجه به گستردگی و تعدد تأثیرات این فرایند، پژوهشگران ابعاد خاصی از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی - فضایی و فرهنگی را مورد بررسی قرار داده اند. با مشاهده تأثیرات کالبدی - فضایی این فرایند، گرایشهای جدید خرید در بازار جهانی (Alden L, and Steenkamp, and Batra, 2006, pp. 1-4) پیوستگی مکانی و تمرکز برخی مشاغل نسبت به یکدیگر (سلیمانی، علیرضا ۱۳۸۳، ص ۱۲۵) و تغییرات کاربری زمین در برخی از کلان شهرهای کشورهای در حال توسعه مثل مکزیک در اثر فرایند جهانی شدن سبب ایجاد ابهاماتی در تأثیرات کالبدی - فضایی این فرایند شده است (Currit, and Easter ling, 2008, pp 1-5). حال با درک و قبول چنین تغییراتی، پژوهش حاضر در صدد بررسی و تحلیل چگونگی پراکنش مکانی فعالیتهای مرتبط و موثر در جهانی شدن است تا از طریق آن پاسخگوی ابهاماتی چون پیوستگی مکانی بین کاربریها (تبعیت کاربری ها در انتخاب مکان و یا نزدیکی و دوری از یکدیگر)، الگوی پراکنش مکانی فعالیت ها، رابطه بین پراکنش مکانی این نمونها با هسته تجاری شهر (CBD) و تراکم جمعیتی باشد؛ و تصویر و درک روشنی از این تغییرات در آینده به دست آید.

با شناخت و درک واضح از چنین الگوهای پراکنش مکانی، مسیر برنامه ریزیهای آتی توسعه کلان شهرها و تخصیص مکان برای چنین کاربریهایی، راه پیوستن به فرایند جهانی شدن برنامه ریزی شده (نه جهانی سازی) را هموار ساخته و جهت گیری هوشمندانه تری بخود خواهد گرفت.

شاخصها و عوامل موثر در جهانی شدن

شاخصهای مرتبط و موثر در پروسه جهانی شدن عبارت است از فعالیتهایی که در فرایند جهانی شدن موثر بوده و باعث تسریع و تکمیل این پروسه می شود یا در واقع عوامل کنترل سیستم جهانی شدن در کلان شهرهاست که شامل شاخصهای ۱- مکان های اقتصادی (الف - بازار بورس، ب - بانکهای خارجی ج - شعبات مرکزی بانکها که تبادلات ارزی انجام می دهند د- شرکتهای تضامنی) ۲- زیرساختهای ارتباط راه دور (الف - شرکتهای جهانگردی و سفرهای هوایی خارجی ب - شرکتهای اینترنتی ج - مراکز مخابراتی ارائه کننده خدمات راه دور د- ادارات پست مرکزی) ۳- مکان عرضه صنایع دیجیتال (موبایل، GPS و ماهواره) که جمعا شامل ۹ شاخص است که بازار بورس به دلیل اینکه فقط یک مکان را در شهر تهران به خود اختصاص داده در برخی مدلها بکار گرفته نشده است.

با توجه به حجم اطلاعات و عدم تعدد آنها در بیشتر فعالیتها و شاخصها از کل تعداد اطلاعات موجود استفاده شده است (بازار بورس، بانکهای خارجی، شعبات مرکزی بانکها، شرکتهای جهانگردی و سفرهای هوایی خارجی، ادارات پست مرکزی) و در صورت عدم دسترسی به برخی اطلاعات، حجم نمونه جامعه آماری کمتر از ۸۰ درصد نبوده (شرکتهای تضامنی، شرکتهای اینترنتی) که در واقع برای این شاخصها از نمونه گیری برنامه ریزی شده ی متمرکز استفاده شده است (مهدوی و طاهرخانی، ۱۳۸۳، ص. ۴۰). و برای شاخص مراکز فروش لوازم دیجیتال از روش نمونه گیری احتمالی سیستماتیک N/n (طیبیان، ۱۳۷۹، ص ۲۷۴) و برای برآورد حجم نمونه آن از مدل $N = \frac{t^2 S^2}{d^2}$ بهره گرفته شده است. (حافظ نیا، ۱۳۸۱، ص ۱۴۰ - ۱۳۸).

نظریات و مکاتب پیرامون جهانی شدن:

- نظریه دهکده جهانی، هربرت مارشال مک لوهان^۱

مارشال مک لوهان دنیای امروز را دنیای الکترونیک می داند وی معتقد است محیط الکترونیکی عصر حاضر فضای قدیمی را نامطبوع و بدون ارزش خواهد کرد. به این ترتیب تفکر دهکده جهانی در سال ۱۹۶۴ پایه گذاری شد. (رشید پور، ۱۳۸۲، ص. ۸). محسنیان راد^۲ هم معتقد است "شکل گیری دهکده جهانی" آنگونه که مک لوهان تجسم می کرد با ایجاد اولین وب سرویس در سال ۱۹۹۰ و ایجاد وب سایت yahoo در ۱۹۹۳ آغاز شد (محسنیان راد، ۱۳۸۴).

- نظریه شهر جهانی ساسکیاساسن

برای نخستین بار پاتریک گدس^۳ در سال ۱۹۱۵ مفهوم جهان شهر را بکاربرد (حاتمی نژاد، ۱۳۸۶، ص. ۴۲). به نظر ساسن آنچه که یک اقتصاد جهانی و یک شهر را تعریف می کند این است که آنها توسط شبکه های جهانی به هم متصل شده اند؛ این شهرها مراکز پیشرفته تکنولوژی، اطلاعات و ارتباطات راه دور بوده واز مراکز تجارت، علم و تحقیق دنیا به شمار می روند. (مینایی، ۱۳۸۳، ص. ۷).

^۱ Mc lohan^۲ Mohsenian Rad^۳ Patrick Gads

- نظریه جامعه علایق، ملوین وبر^۱

در این نظریه که ملوین وبر آن را ارائه کرده است هر فرد می تواند در هر کجای دنیا که باشد با همفکرانش در ارتباط باشد. این جامعه از افرادی با علایق شبیه به هم تشکیل شده که می تواند حوزه هایی برای فعالیت داشته باشد.

- نظریه شکل گیری شبکه های اطلاع رسانی، مانوئل کاستل^۲

گسترش رسانه های محلی به موازات رسانه های دیگر و انتشار برنامه به زبان محلی در حکم غیر دولتی و غیر ملی کردن اطلاعات و تقویت جریانهای فرا ملی و فرو ملی است که در این میان (IT) تأثیرات گوناگونی در تجارت جهانی و تبادلات بین الملل داشته که در این مورد نقش دولتها کمرنگتر از گذشته است (Radhakrishnan and Zu Xingxing and Groevr, 2006, pp. 1-2).

- نظریه دگرگونی عمده در الگوی مهاجرت، کیلی و مارفلیت

براین اساس به مهاجران مفید، ماهر، با سواد و با سرمایه اجازه ورود به شهرهای جهانی و کلانشهرها داده می شود و انسانهای نامفید، بی سواد و فقیر از فرهنگها، مذاهب و نژادهای گوناگون طرد می شوند (Landis, 2008, p. 1-8).

- نظریه ساعات کارشناور، الوین تافلر^۳

برای اولین بار زمان شناور در دهه ۱۹۷۰ برای اولین بار مطرح شد و به کارگران و کارمندان اجازه می داد تا حدود از قبل تعیین شده ساعات کار خود را انتخاب نمایند (مینایی، ۱۳۸۳ ص. ۷). که ابزار اصلی آن تغییرات جهانی ناشی از تکنولوژی ارتباط از راه دور بوده است.

مقایسه نقش و جایگاه کلان شهر تهران در سیستم جهانی شدن در بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بر اساس شاخصهای بانکهای خارجی، سرعت اینترنت و تعداد کاربران اینترنت

روشها و شاخصهای شناسایی شهرهای جهانی و اندازه گیری میزان جهانی شدن نیازمند یک انجمن استاندارد بین المللی است که تاکنون بصورت کامل شکل نگرفته ولی اغلب ملاکهای اقتصادی و نقش IT در آن ملاک سنجش قرار گرفته شده است (Aribas and Perez, 2008, pp. 127-128).

روشها و الگوهای حاکم و رایج در نظام سلسله مراتب شهرهای جهانی از دیدگاه اسمیت و تیمبرلیک^۴ به دو دسته راهبردهای نسبی و رابطه ای تقسیم می شود (اسکات، ۱۳۸۴ ص. ۱۰۰). در این تحقیق بر اساس اطلاعات آماری موجود از روش نسبی جهت سنجش جایگاه کلانشهر تهران در نظام جهانی استفاده شده که شاخصهای مورد نظر شامل سرعت اینترنت، کاربران اینترنت و تعداد بانکهای خارجی است.

¹ - Melvin Weber

² - Manuel Castle

³ - Elvin Toffler

⁴ - Smite and Timberlake

با توجه به سرعت دسترسی به اینترنت و پهنای باند اینترنتی در کشورهای مختلف می توان گفت که کلانشهر نیویورک با دارا بودن حداکثر سرعت ۱۰۰ مگابیت بر ثانیه در ردیف اول در بین کلانشهرهای کشورهای منتخب است. و در میان شهرهای کشورهای در حال توسعه کلانشهر آنکارا دارای بالاترین رتبه و کلانشهر تهران با حداکثر سرعت ۰/۹ مگابیت بر ثانیه کمترین سرعت را به خود اختصاص داده است (جدول ۱).

بر اساس اطلاعات جدول ۱ در زمینه درصد استفاده از اینترنت و تعداد کاربران اینترنت در کلانشهرهای مختلف دنیا می توان دریافت که کلان شهرهای ایالات متحده آمریکا و از آن میان کلانشهر نیویورک در مقایسه با کلانشهرهای دیگر کشورهای پیشرفته با ۷۳ درصد کاربر رتبه بالایی را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که میانگین تعداد کاربران اینترنت در کلانشهرهای پیشرفته (توکیو، نیویورک، لندن، فرانکفورت و پاریس) ۴۷/۲ است. این در حالی است که میانگین درصد کاربران اینترنت در کلانشهرهای در حال توسعه (نکارا - شانگهای - هنگ کنگ - مکزیکوسیتی - تهران) ۱۹/۳۳ درصد است که بیشترین میزان آن مربوط به مکزیکوسیتی از آمریکای لاتین است. این امر در مقایسه ای منطقه ای، بیانگر این واقعیت است که کلانشهرهای قاره آمریکا در دو سطح کلانشهرهای پیشرفته و در حال توسعه دارای امتیاز بالاتر هستند (جدول ۱).

همچنین با مقایسه تعداد بانکهای خارجی در کلانشهرهای کشورهای مختلف می توان دریافت که در کشورهای مختلف جهان، لندن با دارا بودن ۲۶۴ بانک خارجی بالاترین رتبه را در بین کشورها به خود اختصاص داده و میانگین بانکهای خارجی در کلانشهرهای پیشرفته ۱۷۸ می باشد (Foreign Bank Presence in 2008). با در نظر گرفتن میانگین بانکهای خارجی کلانشهرهای در حال توسعه (سائوپائولو، دهلی، هنگ کنگ، سنگاپور، شانگهای، تهران) به تعداد ۷۶ بانک، می توان دریافت که کلانشهر تهران با داشتن فقط ۴۰ شعبه بانکی (بانک خارجی وجود ندارد) آخرین رتبه را در بین شهرهای کشورهای در حال توسعه به خود اختصاص داده و قابل مقایسه با سایر کشورها نمی باشد (جدول ۱).

با در نظر گرفتن رقم ۵/۱ در صد کاربر برای کلان شهر تهران می توان گفت که این رقم در مقایسه با میانگین کلانشهرهای توسعه یافته حدود ۹ برابر و در مقایسه با کلان شهرهای در حال توسعه حدود ۴ برابر کمتر است. بر اساس تحلیل های صورت گرفته از طریق روش راهبرد نسبی شهرها می توان دریافت که کلان شهر تهران در هیچکدام از رده های قطبهای اصلی و رده دوم شهرهای جهانی قرار نمی گیرد. ولی با در نظر گرفتن این عامل که تأثیرات جهانی شدن در شهرهای کشورهای مختلف دنیا از جمله پایتختهای آنها امری اجتناب ناپذیر است، کلانشهر تهران نیز تأثیرات بسیار جزئی و ابتدایی را در این روند با یک وقفه شروع کرده، لذا تعیین الگو و محدوده پراکنش مکانی کاربری های جهانی شدن می تواند گام موثری در ساماندهی نظام فضایی کاربری زمین در آینده باشد.

جدول شماره ۱- سرعت اینترنت، تعداد کاربران اینترنت و تعداد بانکهای خارجی در کلان شهرهای کشورهای جهان

کشور		شاخص سرعت اینترنت ۱ (۲۰۰۸)			تعداد کاربران اینترنت ۲ (۲۰۰۸)			بانکهای خارجی ۳ (۲۰۰۷)	
کشورهای پیشرفته	شهر	سرعت اینترنت خانگی (مگابیت بر ثانیه)	حداکثر سرعت اینترنت (مگابیت بر ثانیه)	شهر	تعداد کاربران	جمعیت	درصد کاربران	شهر	تعداد بانک
	توکیو	۲	۶۳	توکیو	۲۴۰۰۰۰۰	۱۱,۸۲۰,۰۰۰	۲۰	توکیو	۹۳
	پاریس	۲۸	۴۴	پاریس	۱,۰۵۶,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰	۴۸	پاریس	۱۷۹
	لندن	۵	۵۰	لندن	۳,۶۵۷,۶۰۰	۷,۶۲۰,۰۰۰	۴۸	لندن	۲۶۴
	فرانکفورت	۳	۲۵	فرانکفورت	۳۲۱,۲۰۰	۶۷۰,۰۰۰	۴۷	فرانکفورت	۱۲۹
	نیویورک	۲,۳	۱۰۰	نیویورک	۱۴۲,۸۰۳,۱۹	۱۹۲,۹۷۷,۲۹	۷۳	نیویورک	۲۲۸
	میانگین حد اکثر سرعت			میانگین درصد کاربران			۴۷/۲	میانگین	۱۷۸
کشورهای در حال توسعه	شهر	سرعت اینترنت خانگی (مگابیت بر ثانیه)	حداکثر سرعت اینترنت (مگابیت بر ثانیه)	شهر	تعداد کاربران	جمعیت	درصد کاربران	شهر	تعداد بانک
	بحرین	۱	۲	آنکارا	۹۳۹,۴۳۲	۴,۶۹۷,۱۶۴	۱۹,۹	سائوپائولو	۸۰
	کوالالمپور	۲	۱۰	شانگهای	۳۴۲,۰۰۰	۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۷,۸	دهلی	۴۷
	نیوزلند	۲,۴	۱۳,۵	هنگ کنگ	۱۳۱,۴۸۰	۶,۹۲۰,۰۰۰	۱۹	هنگ کنگ	۱۱۶
	مکزیکوسیتی	۱	۶	مکزیکوسیتی	۶۱۶,۰۰۰	۲۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۸	سنگاپور	۱۰۳
	آنکارا	۳	۱۵	سائوپائولو	۲۲۱,۰۰۰	۸۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۶	شانگهای	۷۶
	تهران	۲۷ کیلو بیت	۰/۹	تهران	۴۰۳,۰۶۳	۷۷۵,۱۲۳۰	۵,۱	تهران (۴۰ شعبه بانکی) (سال ۲۰۰۹)	
	میانگین حد اکثر سرعت			میانگین درصد کاربران			۱۹/۳۳	میانگین	۷۰

Granulartugbal. 1- tebayan and Tugbal – Granular. Availably in www.tebayan.net/index.aspx and www.yazdit.mihanblog.com, 2009/3/1) 2- Pakpari and World press, Availably in www.PAKPARI and www.CGI.rand.org/pubs/issue 3- Foreign Bank Presence in 2008.

بررسی ارتباط بین مکان گزینی و پراکنش مکانی نمودهای جهانی شدن با مرکز تجاری و تراکم جمعیتی شهر تهران

ارتباط بین پراکنش مکانی نمودهای جهانی شدن با مرکز تجاری شهر تهران

هسته کلان شهر تهران تقریباً در مرکز هندسی کلان شهر تهران واقع شده و مساحتی معادل ۲۸/۰۵۹ کیلومتر مربع دارد که این محدوده بر اساس جریانات اداری - تجاری کلان شهر تهران و پیرامون آن و منطبق بر محدوده

طرح ترافیک تهران بزرگ و نقشه های رسمی شهرداری تهران بوده و بر اساس آن تعیین شده است (Atlas of Tehran metropolis , municipal of Tehran, 2008,p.298).

هسته تراکم نمودهای جهانی شدن در کلان شهر تهران محدوده ای است که بر اساس مدل بیضی انحراف استاندارد (Standard Deviational Ellipse) و همپوشانی لایه ها، تمام نمودها فعالیت مشترک دارند که با فرمول زیر محاسبه شده است (حسن نژاد و قدیمی، ۱۳۸۱ص. ۵۴):

۱- محاسبه مختصات مرکز میانگین (X_{mc} و Y_{mc})

برای هر نقطه از P_i در توزیع، انتقال مختصات بصورت زیر است.

$$x_i = X_i - X_{mc}$$

$$y_i = Y_i - Y_{mc}$$

۱- زاویه چرخش Q طبق رابطه زیر محاسبه می شود.

$$\tan \theta = \frac{\left(\sum_{i=1}^n x_i'^2 - \sum_{i=1}^n y_i'^2 \right) + 4 \sqrt{\left(\sum_{i=1}^n x_i' y_i' \right)^2 + 4 \left(\sum_{i=1}^n x_i' - \sum_{i=1}^n y_i' \right)^2}}{2 \sum_{i=1}^n x_i' y_i'}$$

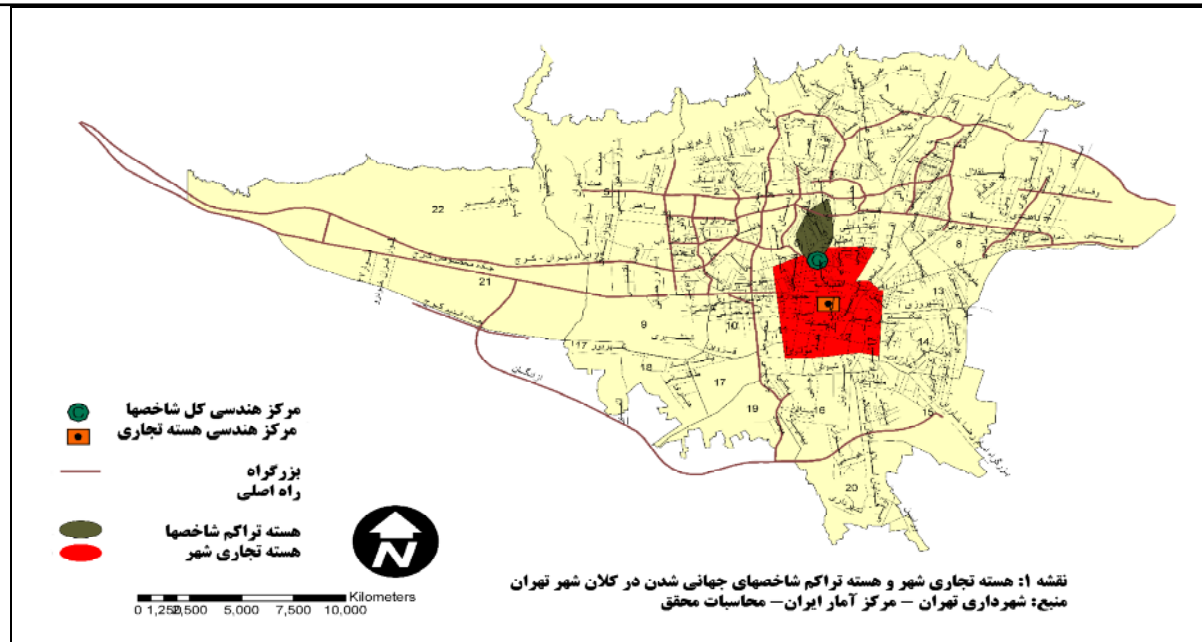
۲- با توجه به زاویه چرخش محاسبه شده در مرحله قبل می توان انحراف در طول محورهای X و Y را به

شرح ذیل تعیین نمود:

$$\delta x = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i' \cos \theta - y_i' \sin \theta)^2}{n}}$$

$$\delta y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i' \sin \theta + y_i' \cos \theta)^2}{n}}$$

و دامنه شعاع تعیین شده بر اساس این مدل ۸ شاخص استفاده شده در فرایند جهانی شدن است (بدون بازار بورس) که توسط مدل تابع همپوشانی (Overlay) تعیین شده (منظور از همپوشانی یعنی انطباق لایه های ایجاد شده در محیط نرم افزار جهت یافتن مکان مورد نظر است) که شامل دو نوع همپوشانی منطقی و ریاضی است که هر کدام به دو روش اجتماعی و اشتراکی تقسیم می شوند همپوشانی که در مکان یابی استفاده می شود همپوشانی اشتراکی می باشد (سنجری، ۱۳۸۷ صص ۲۲۱-۲۲۰). (در تحقیق حاضر جهت همپوشانی لایه ها از روش همپوشانی ریاضی - اشتراکی استفاده شده است) و بدلیل تعدد و تراکم کاربریهای جهانی شدن به عنوان هسته تراکم معرفی شده که مساحت آن برابر ۴,۲۵۱ کیلو متر مربع است (جدول ۱) و این محدوده به تبعیت از شکل پراکنش کاربریها بصورت یک بیضی است که محور بزرگ آن شمالی - جنوبی است (شکل شماره ۱).

شکل شماره ۱ - نقشه هسته تجاری شهر و هسته تراکم شاخصهای جهانی شدن در کلان شهر تهران

فاصله مرکز هندسی CBD کلانشهر تهران با مرکز هندسی هسته تراکم ۴٫۲ کیلو متر است و مرکز هندسی هسته تراکم در خارج از CBD واقع شده است. مساحت مشترک هسته تراکم با CBD حدود ۰/۵ کیلو متر مربع بوده و حد اکثر تداخل آنها ۴۵۰ متر است (نقشه ۱) که نشان از همجواری آنها دارد ولی فرض تبعیت مکان یابی و پراکنش مکانی نمودهای جهانی شدن از CBD به دلیل قرار گیری مراکز هندسی این دو محدوده در فاصله ۴/۲ کیلومتری از هم و حدود ۹۰ درصد پوشش غیر مشترک رد می باشد. لذا این نوع از فعالیتهای به دلیل ذات و ماهیت خود مستقل از CBD بوده ولی بدلیل نقشهای چند جانبه (اداری، تجاری و جهانی شدن) کاربریهای ادارات، مخابرات، پست و دفاتر جهانگردی و همچنین مکان گزینی آنها بر اساس ملاکهای منطقه بندی در شهر، سبب نزدیکی و همجواری هسته تراکم نمودهای جهانی شدن با CBD شده است.

جدول شماره ۲ - اطلاعات هندسی مربوط به الگوی فاصله استاندارد، هسته تجاری شهر و هسته تراکم کاربریهای جهانی شدن در

کلان شهر تهران

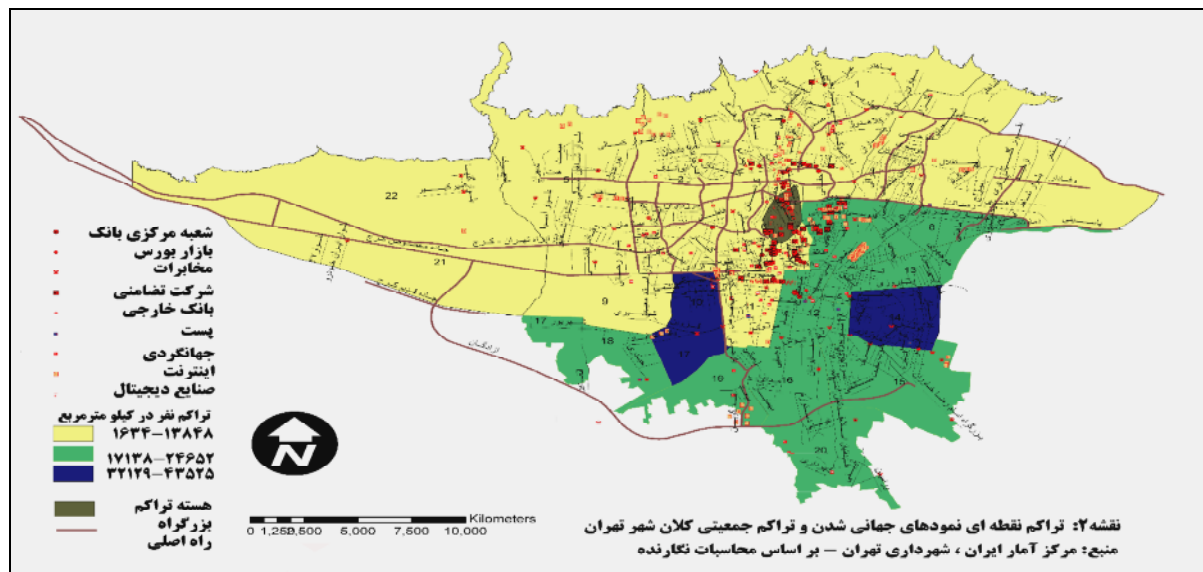
۲۸/۰۵۹ کیلو متر مربع	مساحت هسته تجاری کلان شهر تهران (CBD)
۵۷/۲۳۶ کیلومتر مربع	مساحت بیضی استاندارد پیشنهادی
۵۹/۴۶۸ کیلو متر مربع	مساحت دایره استاندارد پیشنهادی
۴/۲۵۱ کیلو متر مربع	مساحت هسته تراکم نمودهای جهانی شدن
۲۰/۷۷۶ کیلو متر مربع	مساحت مشترک بیضی استاندارد با CBD
۱۹/۰۲۸ کیلو متر مربع	مساحت مشترک دایره استاندارد پیشنهادی با CBD
۴/۲۷۲ کیلو متر	فاصله مرکز هندسی هسته تراکم نمودها با مرکز هندسی CBD
۳ کیلو متر	فاصله مرکز هندسی کل نمودها یا مرکز دایره استاندارد با مرکز هندسی CBD
۱/۲۲۰ کیلو متر	فاصله مرکز هندسی کل نمودها یا مرکز دایره استاندارد با مرکز هندسی هسته تراکم نمودهای جهانی شدن
۱/۵ کیلو متر مربع	مساحت مشترک هسته تراکم نمودها با CBD

ماخذ: محاسبات محقق در محیط Arc map

ارتباط بین مکان‌گزینی و پراکنش مکانی نمودهای جهانی شدن با تراکم جمعیتی شهر تهران

در دهه‌های اخیر تکنولوژی ارتباط از راه دور و برخی امکانات زیرساختی دیگر به عنوان ابزارهای قوی در فرایند جهانی شدن همگام با ایجاد یکسری مشکلات اجتماعی و کالبدی در کلان‌شهرهای کشورهای پیشرفته سبب تغییر برخی رفتارهای اجتماعی (کاهش روابط چهره به چهره، مهاجرت و...)، اقتصادی (خرید اینترنتی) شده و موجب تغییر تعداد زیادی از سیستم‌های شغلی شده است (Hjalager, 2007, p.437). حال سعی بر اثبات این عامل وجود دارد که آیا نمودهای جهانی شدن در مکان‌گزینی خود از عامل جمعیت تبعیت می‌کنند یا خیر؟ برای این منظور نقشه تراکم جمعیتی کلان‌شهر تهران بر اساس آمار ۱۳۸۵ به تفکیک مناطق ۲۲ گانه در محیط نرم افزار GIS برای کلان‌شهر تهران تهیه شده و با هسته تراکم نمودهای جهانی شدن منطبق گردیده‌اند (شکل شماره ۲). بر اساس مشاهدات نقشه مذکور هسته تراکم نمودهای جهانی شدن در منطقه کم تراکم جمعیتی واقع شده و انطباق نقشه تراکم نقطه‌ای نمودهای جهانی شدن با نقشه تراکم جمعیتی رابطه معکوس بین آنها را تأیید می‌کند. بنابراین نمودهای جهانی شدن در مکان‌گزینی خود از عامل جمعیت تبعیت نمی‌کنند و در مناطق کم تراکم استقرار یافته‌اند.

شکل شماره ۲- نقشه تراکم نقطه‌ای نمودهای جهانی شدن و تراکم جمعیتی کلان‌شهر تهران منبع: مرکز آمار ایران

بررسی واگرایی و همگرایی نمودهای جهانی شدن در کلان‌شهر تهران

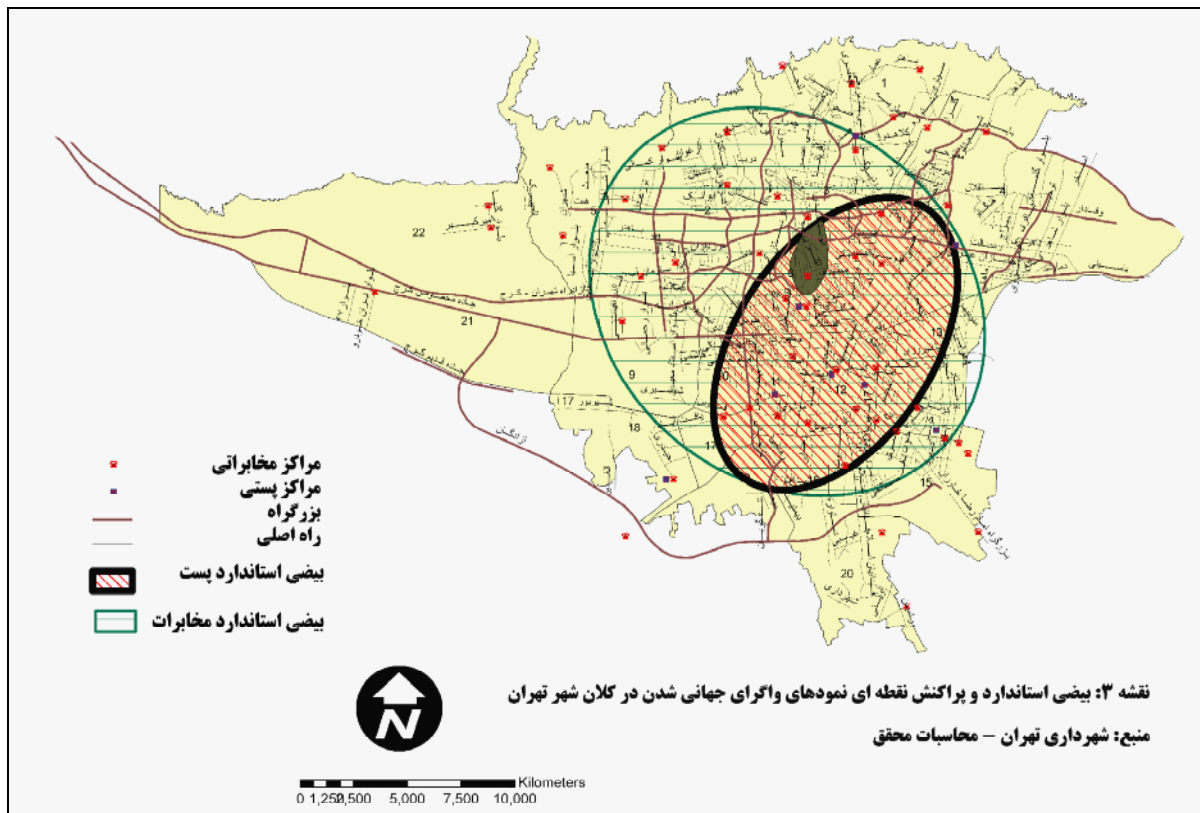
در گذشته و حال برخی از کارکردها و مشاغل در مکان‌گزینی دارای پیوستگی مکانی بوده و در مجاورت هم نوع خود استقرار داشته‌اند، مثلاً بازار مبل و طلا در تهران یا بازار شهر اصفهان (شفقی، سیروس، بازار بزرگ اصفهان، سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۸۴، ص ۵۰) و یا بازار و مراکز فروش در نیویورک در دهه‌های گذشته و اخیر (Mc Graw, 1990 pp.1-3) و همچنین تولید کالاهای خاص در مکان‌ها و قطاع مشخص صورت می‌گرفت ولی نظم جدید جهانی باعث همگرایی در مصرف و واگرایی در تولید شده و باعث تمرکز سرمایه در کلان‌شهرها شده است (Robert and Sally loyd, 2006, pp.111-115) حال با قبول و درک چنین تحولاتی در نظام جهانی که متأثر از جهانی شدن است، سعی در مشخص کردن تمرکز و عدم تمرکز در شاخصهای

جهانی شدن در داخل مرزهای کلان شهر تهران را داریم. برای این منظور فاصله بیضی استاندارد برای کلیه شاخصها در محیط نرم افزار Arc GIS تهیه شده و با استفاده از مدل تابع همپوشانی مساحت مشترک شاخصها طبق مدل بیضی استاندارد مشخص شده که برابر ۴/۲۵۱ کیلو متر مربع است (شکل شماره ۳). این مساحت مشترک بیانگر همگرایی بین کل شاخصها و نزدیکی در مکان گزینی آنهاست و جهت اطمینان از عامل همگرایی و همچنین سنجش میزان تراکم، از تکنیک ضریب توزیع (Techniques of Distribution Quotient) نیز استفاده شده است.

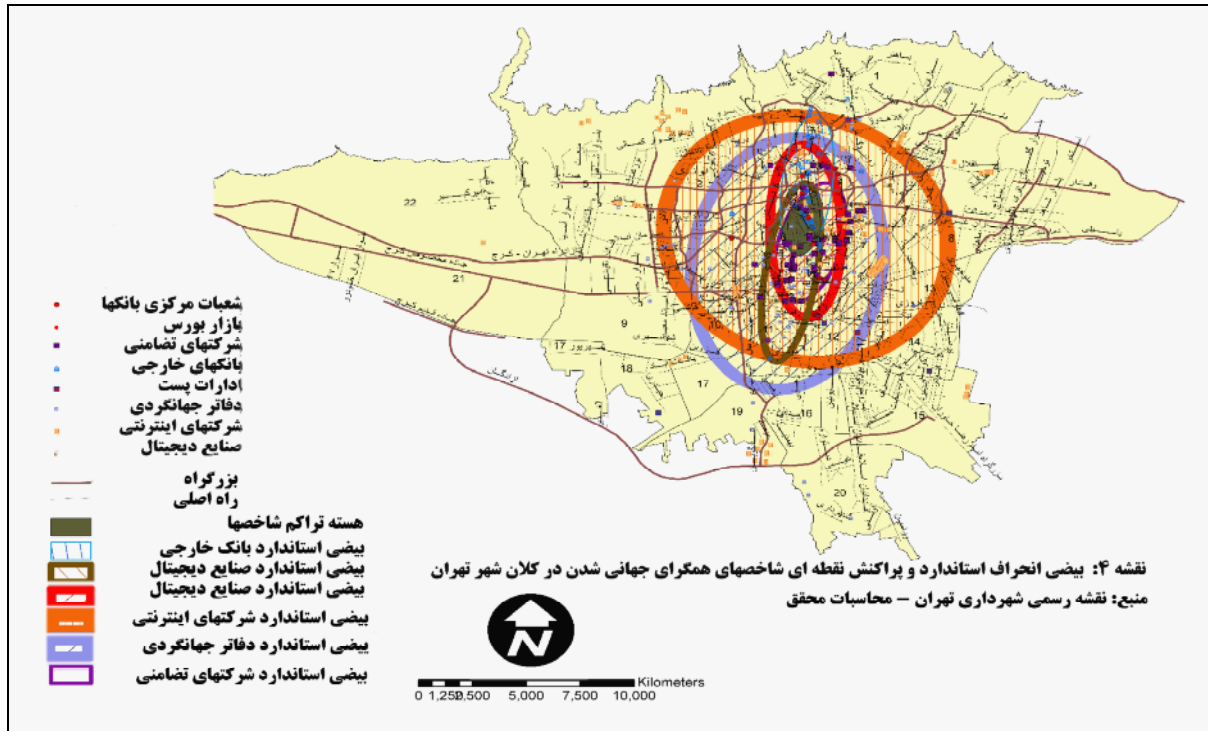
$$DQ = \frac{Y}{X}$$

بر اساس این مدل نسبت بین مساحت و تعداد مکانها برای هر نمود مشخص می شود که ضریب توزیع بزرگتر از ۱ بیانگر تمرکز و همگرایی و کوچکتر از ۱ بیانگر واگرایی خواهد بود (کلاتنری، ۱۳۸۰ ص. ۱۶۲). با توجه به محاسبات صورت گرفته در جدول (۲) مراکز پستی و مخابرات به ترتیب با ۱/۲ و ۳/۳ بیشترین میزان از واگرایی را داشته و دفاتر جهانگردی با ضریب توزیع ۱ پراکنش متعادلی را داشته است ولی بقیه شاخصها نسبت به مساحت استاندارد تعیین شده گرایش به تمرکز و همگرایی را دارند (جدول ۲) که بیشترین میزان از همگرایی با عدد ۶,۴۷ مربوط به شرکتهای تضامنی است. همچنین مساحت کل ایجاد شده بر اساس مدل بیضی استاندارد برای کلیه شاخصها برابر با ۱۰۸,۸۶ کیلو متر مربع در وضع موجود می باشد که به نسبت ۳۸۰ مکان دارای ضریب توزیع ۳,۸ است که بیانگر تمرکز و همگرایی است. بنابراین کل شاخصها نسبت به یکدیگر دارای همگرایی هستند که پوشش مشترک شاخصها نیز این ارتباط را نشان می دهد (شکل شماره ۴).

شکل شماره ۳ - نقشه بیضی استاندارد و پراکنش نقطه ای نموده های واگرایی جهانی شدن در کلان شهر تهران

شکل شماره ۴- نقشه بیضی انحراف استاندارد و پراکنش نقطه ای شاخصهای همگرایی جهانی در کلان شهر تهران

جدول شماره ۲: ویژگیهای بیضی انحراف استاندارد و فاصله استاندارد برای کلیه شاخصهای جهانی شدن در کلان شهر تهران

ویژگیهای بیضی انحراف استاندارد										فاصله استاندارد		سطوح	
ضریب توزیع هر شاخص	درصد مساحت مشترک هر نمودار با هسته تراکم سهم درصدی تعداد هر شاخص	تعداد هر شاخص	مجموع درصدی مساحت هر شاخص	مساحت هر شاخص	زاویه چرخش بر حسب درجه	فاصله استاندارد د محور Y (بیضی)	فاصله استاندارد د محور X (بیضی)	فاصله استاندارد (دایره)	فاصله استاندارد	ویژگی شاخص			
										ویژگی	شاخص		
۱,۰۳	۴,۴۶	۱۴,۷	۵۶	۱۴,۲	۹۵,۲۸۰	۱۳۰	۸۲۲۶	۹۸۸۱	۵۷۷۳	۱- دفتر جهانگردی	ویژگی هر شاخص		
۶,۴۷	۲۷,۸۵	۱۴,۷	۵۶	۲,۲۷	۱۵,۲۶۰	۱۵,۴	۳۳۲۵	۱۴۶۰	۲۵۶۸	۲- شرکتهای تضامنی			
۲,۸۷	۱۷,۳۵	۱۰,۵	۴۰	۳,۶۵	۲۴,۴۸۹	۱۷۸	۱۶۶۵	۴۶۸۱	۲۸۵۱	۳- شعبه های بانکهای خارجی			
۱,۸	۲۹,۷۳	۳,۹	۱۵	۲,۱۳	۱۴,۲۹۶	۶,۲	۳۸۵۵	۱۱۸۰	۳۵۱۳	۴- شعبه های مرکزی بانکها			
۴,۱۳	۲۳,۱۹	۱۱,۳	۴۳	۲,۷۳	۱۸,۳۳۸	۸,۲	۴۸۸۹	۱۱۹۴	۳۵۵۹	۵- صنایع دیجیتال			
۰	۰	۰,۲۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶- بازار بورس			
۱,۴۳	۳,۰۶	۲۹,۷	۱۱۳	۲۰,۶۵	۱۳۸,۴۹۲	۱۹۳	۶۳۵۶	۶۹۳۵	۶۶۵۲	۷- شرکتهای اینترنتی			
۳۳	۱,۶۶	۱۲,۶	۴۸	۳۸,۱۱	۲۵۵,۵۳۴	۱۳۰	۸۲۲۶	۹۸۸۱	۹۰۵۶	۸- مراکز مخابراتی			
۱۲	۳,۹	۲,۱	۸	۱۶,۲۲	۱۰۸۸	۳۴	۸۵۴۷	۴۵۹۱	۶۲۴۷	۹- مراکز پستی			
۱۸,۱۸	۱۱,۲	۱۰۰	۳۸۰	۱۰۰	۶۷۰,۲۸۹	۶۹۴	۴۹۹۹۴	۴۳۵۳۰	۴۰۲۱۹	مجموع شاخصها			
۲,۲۷	۱۳,۹	۱۱,۱	۴۷,۵	۱۲,۵	۸۳,۷۶	۸۶,۷	۶۲۴۹	۵۴۴۱	۵۰۲۸	میانگین			
۳,۸	۴,۶۲	۵۰	۳۸۰	۱۳,۹	۱۰۸,۸۶۵	۱۷۲	۶۵۲۴	۵۳۱۱	*	بیضی انحراف استاندارد کل تعداد شاخصها	ویژگی کلیه شاخصها (کل مکانها)		
*	*	*	*	*	۵۷,۲۳۶	۷۹	۴۹۰۵	۳۷۱۳	*	بیضی الگو	ویژگی الگوها		
*	*	*	*	*	۵۹,۴۶۸	*	*	۴۳۵۰	*	دایره الگو			

بررسی چگونگی پراکنش نمودهای جهانی شدن در کلان شهر تهران و تعیین الگوی بهینه فاصله استاندارد برای آنها

با توجه به نقشه شماره ۵ و بر اساس محاسبات صورت گرفته بر روی بیضی انحراف استاندارد در وضع موجود می توان گفت که پراکنش کلی شاخصها در شهر تهران جهت دار بوده و این پراکنش در جهت محور شمالی - جنوبی نسبت به محور شرقی - غربی کشیدگی بیشتری داشته و در جهت شرقی - غربی حد اکثر تمرکز مشاهده می شود (شکل شماره ۵) چنانکه فاصله استاندارد شعاع شرقی - غربی ۵۳۱۱ متر و شعاع شمالی - جنوبی ۶۵۲۴ متر است.

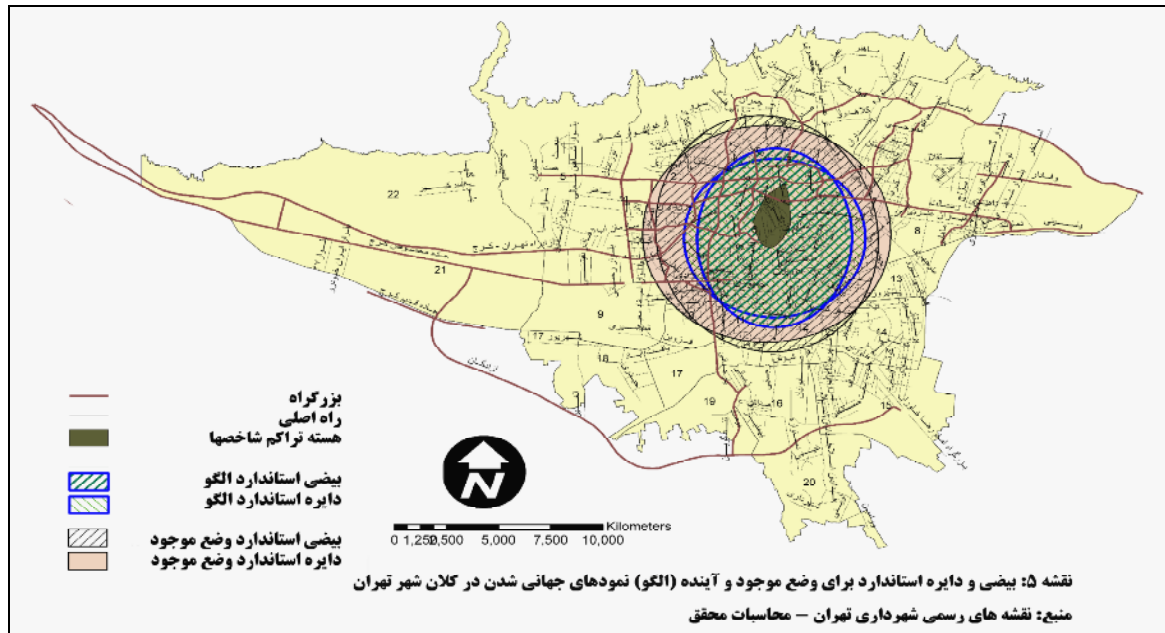
با مقایسه بیضی انحراف استاندارد و دایره فاصله استاندارد (standard distance) که از طریق مدل زیر محاسبه شده (حسن نژاد و قدیمی، ۱۳۸۱ص ۵۴):

$$SD = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (xi - xmc)^2 + \sum_{i=1}^n fi (yi - ymc)^2}{n}}$$

می توان گفت که انحراف از فاصله استاندارد در محور شرقی - غربی به شعاع ۶۳۸ متر گرایش به تمرکز و در محور شمالی - جنوبی به شعاع ۵۷۵ متر گرایش به پراکنش و کشیدگی دارد و در محور شمالی - جنوبی زاویه چرخش ۸ درجه نسبت به شمال جغرافیایی به سمت غرب انحراف دارد (شکل شماره ۵).

با توجه به محاسبات و پردازش اطلاعات مکانی صورت گرفته برای نمودهای جهانی شدن در کلان شهر تهران بر اساس مدل بیضی انحراف استاندارد و فاصله استاندارد و بر اساس انطباق نقشه های بیضی استاندارد شاخصها با نقشه تراکم و پراکنش شاخصها در کلان شهر تهران به این نتیجه می رسیم که برخی از مراکز در پراکنش خود فاصله استاندارد جهت پراکنش را رعایت نکرده و در خارج از محدوده استاندارد مکان یابی شده اند، حال اگر بخواهیم یک بیضی استاندارد یا فاصله استاندارد برای کل شاخصها به عنوان الگو تعیین کنیم باید مراکزی از هر نمود را که در خارج از فاصله استاندارد بوده اند حذف کنیم و فاصله استاندارد جدید به عنوان الگو بر اساس مکانهای تحت پوشش فواصل استاندارد برای کلیه شاخصها ایجاد کنیم. بر اساس چنین فرایندی الگوی استاندارد تهیه شده در شعاعی کمتر از بیضی استاندارد وضع موجود تعیین گردیده است که مساحت کلی آن برای الگوی بیضی استاندارد ۵۷/۲۳۶ کیلومتر مربع و برای الگوی دایره استاندارد ۵۹/۴۶۸ کیلو متر مربع خواهد بود. در واقع با حذف چنین پراکنشی و تعیین یک الگوی مکانی با فاصله بهینه، هزینه های ناشی از اختلاف فاصله کاهش خواهد یافت.

شکل شماره ۵ - نقشه بیضی و دایره استاندارد برای وضع موجود و آینده (الگو) نمودهای جهانی شدن در کلان شهر تهران

نتیجه گیری:

با توجه به مقایسه جایگاه کلان شهر تهران در سیستم جهانی شدن و تأثیرات آن در رهبری و کنترل فرایند جهانی شدن در بین کلان شهرهای کشورهای پیشرفته و در حال توسعه می توان گفت که کلان شهر تهران در هیچکدام از شاخصهای سرعت اینترنت، تعداد بانکهای خارجی و کاربران اینترنت قابل مقایسه با کلان شهرهای سایر کشورها نبوده و در رده پایینی از سیستم شهرهای جهانی قرار دارد ولی از تأثیرات سیستم جهانی شدن نیز بی بهره نیست. همچنین بر اساس تحلیل هندسی و آماری، بین تراکم جمعیتی و تراکم شاخصهای جهانی شدن در کلان شهر تهران رابطه معکوس وجود دارد و این نوع از فعالیتها در مکان یابی خود از تراکم مسکونی جمعیت تبعیت نمی کنند چرا که بر اساس نقشه های موجود هسته تراکم نمودهای جهانی شدن در منطقه کم تراکم جمعیتی واقع شده و مناطق پر تراکم جمعیتی شاهد مکانهای اندکی از کاربریهای مرتبط با جهانی شدن هستند و بر اساس انطباق نقشه ها، هسته تجاری شهر تهران منطبق بر هسته تراکم شاخصهای جهانی شدن نبوده، مرکز هندسی آنها نیز در فاصله ای دور قرار گرفته است. بنابراین این نوع از فعالیتها در مکان یابی خود مستقل از هسته تجاری شهر، عمل می کنند؛ ولی با در نظر گرفتن تداخل اندک آنها می توان آنها را در وضع موجود همجوار محسوب نمود که در حال کشیدگی و دور شدن از هسته تجاری هستند.

با توجه به بیضی استاندارد وضع موجود و مقایسه مساحت آن با تعداد نقاط (ضریب توزیع) می توان دریافت که کل کاربریها با ضریب توزیع $\frac{3}{8}$ گرایش به همگرایی دارند که این همگرایی در جهت شرقی - غربی بیشتر است. ولی برخی از شاخصها نیز مثل مراکز پستی و مخابرات به دلیل تبعیت از عامل اداری و پراکنش طبق منطقه بندی شهری حالت واگرایی داشته اند و شرکتهای جهانگردی با ضریب توزیع ۱ از توزیع متعادل برخوردار بوده و بقیه شاخصها نسبت به تعداد مکانها و مساحت خود دارای همگرایی (ضریب توزیع بیشتر از ۱) هستند.

منابع:

- ۱- اسکات، جان آلن، (۱۳۸۴): شهرمنطقه های جهانی، ترجمه پانته آ لطفی کاظمی، انتشارات و پردازش و برنامه ریزی شهری، تهران، ص ۱۰۰.
- ۲- ایراندوست، کیومرث، مهدی دهقان و میترا احمدی، (۱۳۸۴): شهر در جهان در حال توسعه، انتشارات سازمان شهرداریها، تهران، ص. ۱۱.
- ۳- ایران زاده، سلیمان، (۱۳۸۰): جهانی شدن و تحولات استراتژیک در مدیریت و سازمان. انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی تبریز ص ۵۲.
- ۴- جعفر نژاد قومی، عین الله، (۱۳۸۵): اصول مهندسی اینترنت، ص. ۵.
- ۵- حاتمی نژاد، حسین، جهانگیر، ابراهیم. پاییز (۱۳۸۶): جهانی شدن و تحولات شهرها، مجله سپهر، سازمان جغرافیایی نیروهای مساح، شماره ۶۳، ص. ۴۲.
- ۶- دیوید وانگ، جی لی؛ (۱۳۸۱): تجزیه و تحلیل آماری با Arc View GIS، ترجمه حسن نژاد، محمدرضا؛ قدیمی، فریدون؛ دانشگاه علم و صنعت ایران، صص. ۷۳-۴۹.
- ۷- رابرتسون، رونالد؛ (۱۳۸۵): تئوریهای اجتماعی و فرهنگ جهانی، کمال پولادی، نشر ثالث ص. ۳۶.
- ۸- رشید پور، ابراهیم، (۱۳۵۲): آینه های جیبی آقای مک لوهان، دفتر انتشارات رادیو تلویزیون ملی ایران، تهران، ص. ۸.
- ۹- سلیمانی، علیرضا؛ (۱۳۸۳): بررسی پدیده تمرکزهای شغلی در کلانشهرهای ایران با تأکید بر کلانشهر تبریز، پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد، ص ۱۴۱.
- ۱۰- سنجرى، سارا؛ (۱۳۸۷): راهنمای کاربردی Arc GIS، نشر عابد، صص. ۲۲۱-۲۲۰.
- ۱۱- سجاد پور، سید محمد کاظم، (۱۳۸۱): جهانی شدن، برداشتها و پیامدها، انتشارات وزارت امور خارجه، ص. ۱۶۹.
- ۱۲- شورت، جان رنای و کیم، یونگ هیون، (۱۳۸۴): جهانی شدن و شهر، ترجمه پورا احمد و شایان رستمی، پژوهشگاه علوم انسانی، فرهنگ مطالعات اجتماعی، صص. ۲۹-۲۴.
- ۱۳- صارمی، حمیدرضا؛ عسگری، علی، (۱۳۸۳): تحلیلهای GIS با Arc GIS برای بکارگیری در برنامه ریزی شهری، سازمان بسیج دانشجویی، صص. ۶۴-۶۰.
- ۱۴- طیبیان، منوچهر؛ (۱۳۷۹): مدلهای کاربردی در تحلیل مسایل شهری و منطقه ای، انتشارات دانشگاه تهران، ص. ۲۷۴.
- ۱۵- غفوری، محمد، (۱۳۸۳): سرشت جهانی شدن، زمینه ها و چالشهای آن، فصلنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۲۰۷ و ۲۰۸، ص. ۲۰۹.
- ۱۶- ۱۵- فرزام شاد، مصطفی، (۱۳۸۶): مبانی برنامه ریزی و طراحی مراکز تجاری، موسسه انتشاراتی جهان جام جم، تهران، ص. ۲۱.
- ۱۷- کلاتری، خلیل، (۱۳۸۰): برنامه ریزی و توسعه منطقه ای، انتشارات خوشبین، ص. ۱۶۲.

- ۱۸- گرجی نژاد، سعید؛ برنا، کامبیز؛ (۱۳۸۱): خودآموز Arc GIS، ارس رایانه، صص. ۱۶۴-۱۵۵.
- ۱۹- مینایی، نگین؛ تأثیرات جهانی شدن در دگرگونی مفهوم ذهن و کالبد شهرها، پایان نامه دوره دکتری (رشته شهر سازی) به راهنمای دکتر ابراهیم زبر دست، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران، ص. ۷.
- ۲۰- مهدوی، مسعود؛ طاهرخانی، مهدی؛ (۱۳۸۳): کاربرد آمار در جغرافیا، نشر قومس، صص. ۱۲۲-۴۰.
- ۲۱- واترز، مالکوم، (۱۳۷۹): جهانی شدن، ترجمه اسماعیل مردانی گیوی و سیاوش مدیری، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی، ص. ۶۶.
- ۲۲- هادیانی، زهره، (۱۳۸۴): تأثیرات جهانی شدن بر فضای کلان شهرها، فصلنامه آموزش جغرافیا، شماره ۳ و ۴ دوره نوزدهم، ص. ۳۵.
- ۲۳- هاروی، دیوید؛ هنرانت: بهار، (۱۳۸۲): جهانی شدن، انحصار و کالایی شدن فرهنگ، ترجمه سید حسن نبوی، اقتصاد سیاسی، شماره ۲، ص. ۵۶.
- ۲۴- هلد، دیوید و مک گرو، آنتونی، (۱۳۸۲): جهانی شدن و مخالفان آن، ترجمه مسعود کرباسیان، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی تهران، ص. ۱۸.
- 25- Aribas Ivan, Perez Francisco, (2008): Measuring Globalization of International trade: Theory and Evidence, Universitat jaume iand Ivie, Valensia Spain, pp127-128).
- 26- Atlas of Tehran metropolis,(2008): Municipal of Tehran, p. 298.
- 27- (Artist Michael and Okubo Toshihiro,(2009): Globalization and business cycle transmission, University of Swansea, UK, pp . 21-23.
- 28- Alden L, Dana and Steenkamp, Jan-bBenedict E. M. and Batra, Rajeev,(2006): Consumer attitudes toward marketplace globalization: Structure, antecedents and consequences, Marketing, College of Business Administration, University of Hawaii, pp. 1-4.
- 29- Currit, Nate and Easter ling William,(2008): globalization and population drivers of rural- urban land – use change in Chihuahua, Mexico, Department of Geography, Texas state University, pp. 1-5.
- 30- Granulartugbal Foreign Bank Presence in (2008).
- 31- Hjalager, Anne mater,(2007): Stages in The Economic Globlization of Tourism, Science Park Aarhus, Denmark, p. 437.
- 32- Kaya, Yunus, (2007), Proletarianization Whit Polarization: Industrialization, globalization, and social class in Turkey, 1980-2005, Department of Sociology and Criminal justice, University of North Carolina Wilmington, p1.
- 33- Laanti, Riku and Gabrielsson, Mika and Gabrielson Peter, 2006, The globalization strategies of business born global firms in the wireless technology industry, The University of Adelide, School of business, pp1-3.
- 34- Donald, McNeill, (2007): Globalization and European City, Department of Geography, 50 Michmond Street, university of Strathclyde, Glasgow G1 1XN, UK, p. 143.
- 35- Mc Graw hill, (1990): Central store shops, new York, pp. 1-3.
- 36- mihanblog, Availbly in www.tebayan.net/index.aspx and www.yazdit.com.
- 37- Pakpari and World press, Availably in www.PAKPARI and www.CGI.rand.org/pubs/issue).

-
- 38- Robert B.porter and Sally loyd evans, (2006): The city in developing world, translated by Irandoost, Kaumars, Dehghan mashhadi, Ahmadi mitra, pp. 11-115
 - 39- Radhakrishnan Abirami, Zu XIngxing, Grover Varun, (2006): Aprocess – oriented perspective differential business value creation by information technology: An empirical investigation, pp. 1-2.
 - 40- Sezer, Cemal, (2009): An Analysis on Perceptions on learning- oriented utilization Levels of information technologies in firms of organized industry zones, University of Sakarya, department of business Administration, p2.
 - 41- World press. com and www. cgi. rand. Org/pubs/ issue Availablely in www. Pari.
 - 42- Landis Dan, (2008): Globalization, migration in to urban centers, and cross-cultural training University of Hawaii, pp. 1-8.

